

Sygn. akt I C 1325/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Lidia Grzelak

Protokolant st. sekr. sąd. Jolanta Dziki

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2019 r. w Ciechanowie

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko M. S. (1)

o zapłatę 5250,00 zł

I zasądza od pozwanej M. S. (1) na rzecz powoda S. S. kwotę 5250,00 zł (pięć tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 października 2018 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III zasądza od pozwanej M. S. (1) na rzecz powoda S. S. kwotę 2080,00 zł (dwa tysiące osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 1817,00 zł (jeden tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1325/18

UZASADNIENIE

W dniu 16 sierpnia 2018 r. (data stempla operatora pocztowego) S. S. wniósł pozew przeciwko M. S. (1), którym domagał się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 5250,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana M. S. (1) wносиła o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. (2) i S. S. zawarli związek małżeński w dniu 6 stycznia 2011 r. (bezsporne).

M. S. (3) wyprowadził się ze wspólnie zajmowanego mieszkania w dniu 13 maja 2013 r. (bezsporne).

Sąd Rejonowy w Ciechanowie prawomocnym wyrokiem z dnia 14 października 2013 r. wydanym w sprawie III RC 229/13 z powództwa S. S. przeciwko M. S. (1) o ustanowienie rozdzielności majątkowej, ustanowił z dniem 1 czerwca 2013 r. rozdzielność majątkową pomiędzy małżonkami S. S. i M. S. (1) z dniem 1 czerwca 2013 r. (akta III RC 229/13).

W dniach 9 kwietnia 2013 r. oraz 24 maja 2013 r. K. S. – matka S. S. dokonała na jego rzecz darowizn w kwocie po 10000,00 zł z przeznaczeniem na budowę domu w Wójtowie. Pieniądze zostały przelane na rachunek bankowy S. S. (deklaracje podatkowe k. 7 – 8, 10 – 11 potwierdzenia wpłat k. 9, 12).

M. S. (1) została przez S. S. upoważniona do dysponowania środkami finansowymi zgromadzonymi na jego rachunku bankowym (bezsporne).

Korzystając z bankowego upoważnienia, M. S. (1) w dniu 10 czerwca 2013 r. dokonała przelewu z rachunku bankowego męża kwoty 5000,00 zł na własny rachunek, a następnie w dniu 20 czerwca 2013 r. kolejnego przelewu na kwotę 250,00 zł. Do przelewów doszło bez wiedzy i zgody S. S.. W dniu 11 czerwca 2013 r. M. S. (1) pobrała z własnego rachunku bankowego wypłatę gotówkową w wysokości 6000,00 zł (potwierdzenie przelewu k. 15, wyciąg z rachunku k. 16, 60 – 69, zeznania powoda S. S. k. 74 – 75, zeznania pozwanej M. S. (1) k. 75).

M. S. (1) i S. S. mają dwoje małoletnich dzieci: M. i F. M. urodzonych (...) (bezsporne).

Postanowieniem z dnia 11 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie III RC 235/13 zabezpieczył powództwo małoletnich M. i F. S. reprezentowanych przez matkę M. S. (1) w sprawie przeciwko S. S. o alimenty przez zobowiązanie pozwanego S. S. do lożenia na rzecz małoletnich dzieci M. i F. S. kwoty po 500,00 zł miesięcznie na rzecz każdego z nich tj. łącznie po 1000,00 zł miesięcznie płatną do rąk matki małoletnich M. S. (1), do 10. każdego kolejnego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w wypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Postanowieniem z dnia 28 listopada 2013 r. Sąd umorzył postępowanie w sprawie wobec cofnięcia pozwu (akta III RC 235/13).

W dniu 19 sierpnia 2013 r. M. S. (1) działająca jako przedstawiciel ustawowy małoletnich M. S. (4) i F. S. złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, stanowiącego postanowieniem Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 11 lipca 2013 r. w sprawie III RC 235/13, wnosząc o prowadzenie egzekucji alimentów poczynszy od alimentów zaległych wymagalnych od dnia 12 lipca 2013 r. Prawomocnym postanowieniem z dnia 9 grudnia 2013 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie B. S. umorzył postępowanie w sprawie Kmp 17/13 na wniosek wierzyciela trybie art. 825 pkt 1 kpc (akta Kmp 17/13 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie B. S.).

S. S. zaaprobował przeznaczenie pobranych z jego rachunku bankowego przez M. S. (1) pieniędzy w kwocie 5250,00 zł na poczet alimentów na rzecz małoletnich dzieci. W związku z egzekwowaniem przez M. S. (1) alimentów ustalonych w trybie zabezpieczenia w sprawie III RC 235/13 Sądu Rejonowego w Ciechanowie za okres od lipca 2013 r., w październiku 2013 r. rozpoczął płacenie bieżących alimentów, a następnie wystąpił o zwrot pobranej przez nią w czerwcu 2013 r. kwoty (wyciąg z rachunku k. 22, zaświadczenie k. 23, korespondencja k. 25 - 26).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 18 września 2017 r. w sprawie I Ns 164/16 Sąd Rejonowy w Ciechanowie dokonał podziału majątku wspólnego pomiędzy wnioskodawczynią M. S. (1) i uczestnikiem postępowania S. S. (akta I Ns 164/16).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt spraw III RC 229/13, III RC 235/13, I Ns 164/16 Sądu Rejonowego w Ciechanowie oraz Kmp 17/13 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie B. S., zebranych w sprawie dokumentów, a w szczególności potwierdzeń przelewów i wyciągów z rachunków bankowych, jak też dokumentacji podatkowej i korespondencji stron oraz zeznań powoda S. S. (k. 74 – 75) i częściowo zeznań pozwanej M. S. (1) (k. 75).

Powyższe dowody są w pełni wiarygodne, za wyjątkiem części zeznań pozwanej M. S. (1), które zostaną omówione poniżej. Wskazać należy, że bezspornym było pomiędzy stronami zarówno pobranie przez pozwaną kwoty łącznie 5250,00 zł stanowiącej majątek osobisty powoda z jego rachunku bankowego na podstawie posiadanego upoważnienia bankowego, jak też pochodzenie tych środków (darowizna od matki powoda). Dla oceny niniejszej sprawy nie ma znaczenia, że pozwana M. S. (1) o źródle pochodzenia pieniędzy dowiedziała się już po ich pobraniu. Na marginesie wskazać należy, że dysponując upoważnieniem do rachunku bankowego powoda S. S. mogła z łatwością ustalić pochodzenie tych pieniędzy.

Odnosząc się do zeznań pozwanej M. S. (1) co do przyczyn pobrania pieniędzy z rachunku bankowego powoda, jak też ich zużycia, wskazać należy, że nie zasługują one na wiarę. Pozwana M. S. (1) wyjaśniła, że pobrała pieniądze w obawie

przed uchylaniem się przez powoda S. S. od ponoszenia kosztów utrzymania małoletnich dzieci. Powód przyznał, że wyraził zgodę na przeznaczenie pobranych przez pozwaną środków na utrzymanie dzieci, jednakże pieniądze miały być rozliczone w ramach alimentów, do których płatca był zobowiązany. Bezspornym jest w niniejszej sprawie, że M. S. (1) jako przedstawiciel ustawowy małoletnich dzieci wszczęła egzekucję alimentów niezwłocznie i egzekucja była w tym zakresie skuteczna. Pozwana nie potrafiła wyjaśnić z jakich przyczyn następnego dnia po pobraniu kwoty 5000,00 zł wypłaciła ją z własnego rachunku bankowego jednorazowo w gotówce, choć powód nie dysponował upoważnieniem do jej rachunku bankowego. Nie było potrzeby dokonywania zapłaty żadnych wysokich należności w związku z utrzymaniem małoletnich dzieci; pozwana nie wykazała nawet, że – jak twierdzi – płaciła opiekunce dzieci po 1200,00 zł miesięcznie, co i tak jest kwotą znacznie niższą niż pobrane przez nią 5000,00 zł. Nie wyjaśniła na co istotnie przeznaczyła pieniądze, przy uwzględnieniu, że otrzymała należne alimenty za cały okres.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Orzekając w niniejszej sprawie, Sąd miał na uwadze, że pozew zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 i 2 kpc musi zawierać określone żądanie skierowane do sądu oraz przytaczać okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie. Żądanie powoda może być wyrażone także nieprecyzyjnie, jeżeli tylko rozstrzygnięcie, którego oczekuje on od sądu, daje się ustalić (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2008 r. w sprawie I CSK 362/07). Żądanie powoda uzasadnione przytoczonymi w pozwie okolicznościami faktycznymi jest w myśl art. 321 § 1 kpc wiążące dla sądu i wyznacza granice wyrokowania przez sąd. Powód nie musi natomiast przytoczyć materialnoprawnej podstawy żądania pozwu. Sąd pierwszej instancji dokonując subsumcji stanu faktycznego sprawy ustalonego w granicach żądania pozwu stosuje prawo materialne z urzędu i jest obowiązany do uwzględnienia wszystkich przepisów, które mogą być zastosowane w rozpatrywanym przypadku.

W ocenie Sądu, okoliczności ustalone w niniejszej sprawie uzasadniają ocenę żądania powoda S. S. w kontekście przepisów dotyczących zwrotu nienależnego świadczenia.

Zgodnie z art. 405 kc, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Dyspozycja art. 405 kc wyznacza zatem trzy podstawowe przesłanki powstania roszczenia o zwrot wzbogacenia, a mianowicie wymaga się, aby:

1. doszło do wzbogacenia majątku jednej osoby, uzyskanego kosztem majątku innej osoby;
2. wzbogacenie i zubożenie pozostawały ze sobą w związku w tym rozumieniu, iż wzbogacenie jest wynikiem zubożenia, a zatem by miały wspólne źródło oraz
3. aby wzbogacenie nastąpiło bez podstawy prawnej.

Najważniejszą przesłanką bezpodstawnego wzbogacenia jest „brak podstawy prawnej” wzbogacenia. Zgodnie z powszechnie przyjętym poglądem, brak podstawy prawnej oznacza uzyskanie korzyści kosztem zubożonego, nieusprawiedliwione przez czynność prawną, przepis ustawy, orzeczenie sądu lub decyzję administracyjną; zasadniczym więc elementem oceny jest poszukiwanie usprawiedliwienia dla danego przesunięcia majątkowego czy szerzej – przysporzenia. W braku wzbogacenia, roszczenie z art. 405 kc nie powstanie.

Kodeks cywilny przesądza, iż wzbogacenie musi mieć charakter majątkowy (verba legis: „uzyskał korzyść majątkową”). Wzbogacenie zatem polegać może na nabyciu lub rozszerzeniu prawa albo zmniejszeniu pasywów albo powstrzymaniu powiększenia pasywów lub zmniejszenia aktywów; na nabyciu korzyści (lucrum emergens) albo uniknięciu straty (damnum cessans).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że powód S. S., wykazał, że nastąpiło wzbogacenie pozwanej M. S. (1) jego kosztem, a nadto, że nastąpiło to bez podstawy prawnej.

Niewątpliwie, jak wskazano powyżej, pozwana M. S. (1) dysponowała upoważnieniem udzielonym jej przez powoda S. S. do dysponowania środkami finansowymi zgromadzonymi na jego rachunku bankowym. Wbrew jednak przekonaniu pozwanej M. S. (1), możliwość dostępu do rachunku bankowego męża nie oznacza swobody dysponowania środkami finansowymi zgromadzonymi na tym rachunku. Środki te powinny być przeznaczone na utrzymanie rodziny, a w przypadku przeznaczenia ich na własne cele, pozwana powinna uzyskać zgodę powoda. W niniejszej sprawie pozwana, po pobraniu pieniędzy, uzyskała wiedzę w zakresie źródeł ich pochodzenia i celu przeznaczenia, tym bardziej więc nie mogła swobodnie nimi dysponować. Sąd ustalił, że powód wyraził zgodę na przeznaczenie tych pieniędzy na poczet alimentów, jednakże pozwana M. S. (1) swoim zachowaniem (wszczęcie egzekucji alimentów) sama zrezygnowała z takiej formy zabezpieczenia kosztów utrzymania małoletnich dzieci stron.

W ocenie Sądu, nie zasługuje na uwzględnienie podnoszony przez pozwaną M. S. (1) zarzut zużycia kwoty 5250,00 zł.

Zgodnie z art. 409 kc, obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Przesłankami wygaśnięcia obowiązku zwrotu są zużycie lub utrata korzyści, dokonujące się w kwalifikowany i obiektywny sposób, a także brak świadomości okoliczności wskazujących na istnienie obowiązku zwrotu. Nie każde zużycie lub utrata prowadzi więc do wygaśnięcia zwrotu, ale tylko takie, które w sposób wymierny i dający się obiektywnie ustalić powoduje ustanie wzbogacenia, a nadto nie towarzyszy mu określony stan wiedzy wzbogaconego. Ciężar dowodu faktu zużycia lub utraty korzyści spoczywa na wzbogaconym, który podnosi tę okoliczność jako zarzut wobec roszczenia zubożonego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2012 r. w sprawie I PK 46/12). Zgodnie z powszechnie przyjętym poglądem wygaśnięcie obowiązku zwrotu wzbogacenia następuje wyłącznie wtedy, gdy nastąpi definitywne i bezproduktywne zużycie lub utrata korzyści, natomiast jeżeli w to miejsce wzbogacony uzyskał surogat utraconej korzyści, do wygaśnięcia roszczenia konieczne jest także zużycie lub utrata surogatu. Nie wystarczy zatem samo wyzbycie się, wydatkowanie korzyści. Konieczny jest nadto, jak wskazał wielokrotnie Sąd Najwyższy, brak powstania w związku z tym zużyciem lub utratą jakiegokolwiek „korzystnej zmiany w innej części majątku wzbogaconego, a zatem gdy nie ma różnicy między obecnym stanem majątku a stanem, który by istniał, gdyby nie doszło do bezpodstawnego wzbogacenia”. Jeżeli natomiast w zamian za użytą korzyść wzbogacony uzyskał do swojego majątku jakąkolwiek inną korzyść majątkową (np. mienie czy zwolnienie z długu, który w ten sposób spłacił), nie można uznać, że nie jest już wzbogacony, bowiem w wyniku dokonania tego wydatku, w jego majątku pozostaje korzyść w postaci zwiększenia aktywów bądź zmniejszenia pasywów" (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2012 r. w sprawie II CSK 670/11, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2014 r. w sprawie V CNP 13/13).

Na gruncie niniejszej sprawy, wskazać należy, że pozwana M. S. (1) nie wykazała, do czego jest zobowiązana z mocy art. 6 kc, że uzyskaną korzyść w kwocie 5250,00 zł zużyła w taki sposób, że nie jest już wzbogacona. Jak wskazano powyżej, pozwana M. S. (1) powyższą należność przelała na swój rachunek bankowy w czerwcu 2013 r. Najpóźniej pod koniec czerwca 2013 r. wiedział o roszczeniach zwrotnych powoda S. S., na co wskazuje treść korespondencji stron, jak i ich zeznania.

Uznać zatem należy, że pozwany M. S. (1) nie wykazała, że korzyść zużyła w taki sposób, że nie była wzbogacona. Na marginesie zaznaczyć należy, że to pozwana zobowiązana była do wykazania na jakie konkretnie cele przeznaczyła pobrane środki finansowe.

Odnosząc się natomiast do świadomości obowiązku zwrotu w rozumieniu art. 409 kc, wskazać należy, że przepis ten nie wymaga istnienia braku świadomości obowiązku zwrotu rozumianego jako okoliczność mentalna, ale ujmuje tę przesłankę w ściśle zobiektywizowany sposób. Dla przyjęcia „powinności świadomości obowiązku” zwrotu po stronie wzbogaconego wystarczy tylko wykazanie przez zubożonego takich okoliczności wzbogacenia, o których wiedza

powstaje przy zachowaniu należytej staranności, a które w typowym przypadku u przeciętnego człowieka spowodować powinny powstanie świadomości obowiązku zwrotu.

Jak wskazano powyżej, najpóźniej w końcu czerwca 2013 r. pozwana M. S. (1) знаła źródło pochodzenia pieniędzy i cel na jaki były przeznaczone. Tym niemniej, pobierając pieniądze nie dysponowała żadnym uzasadnionym obiektywnie powodem do ich pobrania i swobodnego dysponowania bez zgody powoda S. S..

W związku z powyższym Sąd uwzględnił roszczenie powoda S. S. i zasądził na jego rzecz od pozwanej M. S. (1) kwotę 5250,00 zł.

Odnosząc się do kwestii odsetek ustawowych od tej kwoty Sąd miał na uwadze, że zobowiązanie do zwrotu świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia ma charakter bezterminowy. Oznacza to, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 kc a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie V CK 461/03).

P. S. S. wnosił o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu tj. 16 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty.

Niewątpliwie, strony prowadziły korespondencję w zakresie płatności tej kwoty; sprawa była również przedmiotem oceny przez Sąd dokonujący podziału majątku wspólnego. W ocenie Sądu, powyższe okoliczności nie może wywołać oczekiwanych przez powoda skutków prawnych z uwagi na propozycje rozliczenia tej kwoty składane właśnie przez powoda.

Pozwana otrzymała odpis pozwu w dniu 9 października 2018 r. Z tych względów Sąd uwzględnił roszczenie w zakresie żądania odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 9 października 2018 r.; oddalając jednocześnie powództwo w zakresie żądania odsetek ustawowych za opóźnienie w pozostałym zakresie tj. za okres od dnia 16 sierpnia 2018 r. do dnia 8 października 2018 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do art. 100 zd. 2 kpc, zgodnie z którym Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania. W związku z tym Sąd zasądził od pozwanej M. S. (1) na rzecz powoda S. S. tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 2080,00 zł (pkt III wyroku). Na koszty złożyła się opłata sądowa od pozwu w wysokości 263,00 oraz koszty zastępstwa procesowego, z uwzględnieniem opłaty skarbowej, w wysokości 1817,00 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego została ustalona stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.